

Egenkontroll miljöfarlig verksamhet

En miljöfarlig verksamhet är en verksamhet som kan ge utsläpp till luft, vatten eller mark eller påverka miljön på något annat sätt. När du bedriver en miljöfarlig verksamhet ska du ha ett system för egenkontroll som ska finnas nedskrivet.

Vad är egenkontroll?

Grunden till egenkontrollen är miljöbalkens hänsynsregler. Enligt reglerna ska du bland annat skaffa dig den kunskap som behövs för att undvika att människor och miljö kommer till skada.

En fungerande egenkontroll gör så att brister och risker kan upptäckas och åtgärdas i tid. Kravet för alla är att miljöbalken efterlevs men beroende på om du har en liten verkstad eller en stor avfallsdeponi ska egenkontrollen anpassas till verksamhetens omfattning. Syftet är att det ska vara ett användbart redskap.

Du behöver inte skicka in ditt egenkontrollprogram någonstans, men miljökontoret kan komma att kontrollera att det finns ett program och att det används.

Egenkontrollen ska innehålla:

1. Ansvarsfördelning

Ansvarsfördelningen kan se olika ut beroende av hur stor din verksamhet är. Exempel på ansvar som kan behöva fördelas: Att lagstiftning följs, att nödvändig kunskap finns, att rutiner hålls uppdaterade.

2. Rutiner

Det ska finnas rutiner för kontroll och skötsel av verksamheten, det vill säga:

- Rutiner för hantering av kemikalier och avfall
- Rutiner för hantering av eventuell driftstörning, läckage av miljöfarliga vätskor, dumpning av miljöfarligt avfall
- Rutiner för hantering av klagomål
- Rutiner för hantering av säkerhetsrelaterade frågor så att ingen skada uppstår på människor eller egendom genom verksamhetens utövning
- Rutiner för att uppdatera rutiner.
- Rutiner för dokumentation

3. Riskbedömning

Du måste vara medveten om vilka risker som din verksamhet kan innebära. I en miljöfarlig verksamhet kan en risk till exempel vara: Felaktig hantering av kemikalier och avfall. Alla risker ska inventeras och bedömas. Se exempel sist.

4. Kemikalieförteckning

Det ska finnas en förteckning över kemiska produkter om sådana hanteras i verksamheten.

Förslag på checklista vid Införande av egenkontroll:

- Vilka lagar, regler och ev. myndighetsbeslut styr vår verksamhet?

Exempelvis:

- Relevanta lag/ar
- Specifika regler
- Lokala föreskrifter
- Domar och/eller förarbeten som berör aktuell verksamhet

Enligt Förordningen om verksamhetsutövares egenkontroll; miljöbalken:

- 4 § För varje verksamhet skall finnas en fastställd och dokumenterad fördelning av det organisatoriska ansvaret för de frågor som gäller för verksamheten enligt
1. miljöbalken,
 2. föreskrifter som meddelats med stöd av miljöbalken, samt
 3. domar och beslut rörande verksamhetens bedrivande och kontroll meddelade med stöd av de författningar som avses i 1 och 2.

- 5 § Verksamhetsutövaren skall ha rutiner för att fortlöpande kontrollera att utrustning med mera för drift och kontroll hålls i gott skick, för att förebygga olägenheter för människors hälsa och miljön.

- 6 § Verksamhetsutövaren skall fortlöpande och systematiskt undersöka och bedöma riskerna med verksamheten från hälso- och miljösynpunkt. Resultatet av undersökningar och bedömningar skall dokumenteras.

Inträffar i verksamheten en störning eller liknande händelse som kan leda till olägenheter för människors hälsa eller miljön, skall verksamhetsutövaren omgående underrätta tillsynsmyndigheterna och räddningstjänst om detta.

- Vem är ansvarig för att nödvändiga åtgärder vidtas?
- Vem ansvarar för uppdatering av rutiner, instruktioner och dokumentation?
- Räcker kunskaperna inom vår verksamhet till för att utföra behövt miljöarbete och följa bestämmelserna?
- Har du rutiner för regelbunden kontroll av utsläpp till luft, mark och vatten samt kontroll av lukt, buller eller annat som kan påverka människa eller miljö?
- Har du tillräckliga drifts- och skötselinstruktioner för maskiner och arbetsredskap?
Kontrollerar vi att de hålls i gott skick?
- Påverkar eller riskerar vår verksamhet att påverka människor och miljö till exempel genom buller från fordon eller genom illaluktande utsläpp?
- Kan våra rutiner förbättras?
- Kan våra rutiner för avfallshanteringen förbättras? Kan avfallsmängderna minskas, alternativt kan mer återanvändas eller återvinnas?
- Kan våra rutiner för hantering av farligt avfall förbättras? Vilket farligt avfall finns i vår verksamhet? Behöver vi märka avfallet bättre? Förvarar vi det säkert? Vet vi att den som hämtar avfallet har rätt kompetens och behörighet?
- Vilka rutiner har vi om det kommer in synpunkter eller klagomål?

- Genomför vi regelbundna riskbedömningar för verksamheten?
- Vilka rutiner har vi vid eventuell driftstörning eller olyckshändelser, till exempel för omgående underrättelse till tillsynsmyndigheten vid driftstörning/olyckshändelse som kan skada hälsa/miljö? Vem kontaktas, vilka åtgärder ska vidtas, behöver vi ha saneringsmaterial hemma?
- Använder vi kemikalier om så, har vi en förteckning över dessa?
- Dokumenteras egenkontrollen i tillräcklig utsträckning?
 - Exempelvis avvikelser.
En avvikelse kan vara att ett klagomål inkommer via e-post, lapp i brevlådan, telefonsamtal eller muntligen. Den klagande har rätt att var anonym och verksamhetsutövaren är skyldig att dokumentera tidpunkt, plats, vad klagomålet gällde och vilken åtgärd som är vidtagen.
- Kan vi bevisa att vi utför en bra egenkontroll?

Riskmatris

Konsekvens		Sannolikhet				
		Stor sannolikhet			Liten sannolikhet	
		A	B	C	D	E
Allvarlig konsekvens	4					
	3					
	2					
	1					
Inte så allvarlig konsekvens		1				

- 1 Placera den faran med störst eller allvarligast konsekvens högt upp i matrisen.
- 2 Gör sedan en bedömning av sannolikheten för att detta kan inträffa.
- 3 Utifrån detta kan de farorna med störst risk identifieras. Dessa är de ni bör ta itu med först.
- 4 Utarbeta sedan rutiner och åtgärder i relation till respektive risk och dess bedömning

Exempel

Risakanalys

Motoroljan rinner ur en bil. Allvarlig konsekvens, Liten sannolikhet

Rutin

1. Gräv snabbt bort den förorenade sanden/ eller lägg oljesanerande material på den hårdgjorda ytan
2. Lägg det bortgrävda materialet i en platsäck eller därtill annat lämpligt kärl.
3. Kontakta räddningstjänsten.
4. Ta hand om den förorenade materialet efter samråd med räddningstjänsten
5. Notera avvikelserna i egenkontrollen

